

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Qvarta Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

Pro, nefando cum mundo ipso concubitu commissa sunt, toties cum carne polluta sunt, quando, inquam, anima, quae toties praecepta tua violarunt, coram tribunali tuo a diabolis accusatoribus sistuntur, qui nos toties in flagranti delicto offenderunt quique praecepta tua proferendo dicunt: *Secundum legem debet mori*; tunc Domine summe Iudex, licet clemens alioquin, eandem a te audire sententiam mereantur; id est iudicium, eandem misericordiam, quam hodie misera illa adultera experta est, experiantur. Concede etiam, ut eadem audire verba possint: *Nec ego te condemnabo*. Hoc scilicet nobis, cum iudicio tuo sistemur, ut eueniat, postulo ac vehementer etiam atque etiam oro: interea vero dum hoc hic expectamus, omni tibi puritate, castitate, vitaeque sanctimonia seruire proponimus, hac spe fulti, beatæ visionis tuæ, tandem aliquando nos compotes reddendos. AMEN.

DOMINICA QVARTA QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. De pane transubstantiato.
- II. De mari à Iesu transito.
- III. De incomparabili conuersione Eucharistica.

Abiit Iesus trans mare Galilee, & sequebatur eum multitudo magna. Ioan. 6.

FIGVRA.

4 Reg. 4. QVIS vestrum, Auditores, non in admirationem rapiatur, ac diuinum plane opus esse iudicet, cum introitum Prophetæ in domum viduæ Sareptanæ, oleum repente videt exerescere, adeoque multiplicari, ut vasis ipsis domesticis nequaquam potuerit comprehendi, sed aliunde mutuo sumere necesse fuerit. Non minus quoque miraculum fuit, ad solam alterius Prophetæ benedictionem, viginti panes hordea-

ceos multiplicari, ut centum iis homines refectioni & satiati fuerint, ac reliquiae etiam ex iis superfuerint. At multo maius hodierna die miraculum in Euangelio nobis proponitur, cum in deserto & in agris vastæ solitudinis, quinque panes hordeacei, & duo pisciculi adeo multiplicantur, & in immensum extenduntur, ut quinq; hominum millia eis refectioni fuerint & saturata, ac duodecim fragmentorum cophini reliqui fuerint, ita ut reliquiae ipsis missibus maiores fuisse videantur. Priora illa miracula ab Elia & Eliazo narrata sunt, hoc à Christo: fuerit illi Prophetæ, hic Dei filius, omniumque Prophetarum rex simul & Deus. O dignum Christi miraculum, ac præclaram Sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramenti figuram, ac laculentum diuinæ prouidentiae argumentum! Ut igitur vastum hunc Oceanum enavigemus; Spiritus S. nobis, veluti Pharos lucidissima, ac beata Virgo ac Deipara, uti Cynosura, ad cursum feliciter peragendum deligendi sunt. Atque ideo eam, uti solet Angeli saluremus:

AVE MARIA.

Inter omnes, quas magnus ille Ezechiel I. Propheta visiones habuit, hæc non postremum mihi obtinere locum videretur, quando scilicet fluium intumescens, & aquas eius adeo turgentes & inflatas vidit, nulla ut ratione potuerit transuadari: *Torrentem non potui pertransire, quoniam intumuerant aquae torrentis profundi, qui non potest transuadari.* Quid nobis & torrentis aliud designare videris, quam vastum sacrosanctæ ac sacratissimæ Eucharistiæ Oceanum pretioso Christi sanguine rubentem, eiusque meritorum fluctibus adeo intumescens, nullus ut unquam mortalium ingenij sui acie eum potuerit comprehendere.

Dicitur Aristoteles, quod Euripi fluxum & refluxum, qui septies in die reciprocans ludit, comprehendere non valeret, in eum se præcipitem dedisse. Verum quot Aristoteles, quot Philosophi, quot præclara ingenia, ac subtilia acumina, quot hæretici, eum Euripi Sacramenti huius (quod singulis diebus ne

D d d 2 dicam

dicam horis, septem fluxus & refluxus genera continet, sancti scilicet Spiritus dona) comprehendere ac capere non possent, præ indignatione misere in eo submersi sunt. In eo quippe periére Capharnaitæ; in eo naufragium fecere Lutherani, in eo submersi sunt Calvinistæ. Denique hoc ipsum mare illud Rubrum est; quod plurimos huiusmodi Ægyptios aquis inuoluit, ac sub vndis sepeliuit.

S. Eucharistia comparatur fluuiio, qui in Paradiso erat.

Constituit iam inde à primo mundi exordio, in medio Paradisi fluuium Deus, qui in quatuor deinde diuisus capita, illum voluptatis ac deliciarum locum irrigabat. Similiter iam inde à passione Domini, è medio corporis eius exundantem, Oceanum intueor, qui in septem dispersus flumina, septem videlicet Sacramenta (quorum primum ac præstantissimum est Eucharistia, & è qua veluti è primo fonte cætera omnia deriuantur) omnem paradisum, Ecclesiam nempe militantem, late irrigat & fœcundat. Huc respexisse mihi Psalmographus videtur, dū ait: *Fluminis impetus latificat ciuitatem Dei.*

Psal. 45.

Quid enim aliud per ingentem hęc fluuium adeoque exundantem, Deiq; ciuitatem circum vndique irrigantem, designari potuisset, nisi faceret ille sacra Eucharistia torrens? Hic est enim ingens ille fluuius, quem Ioannes in suis reuelationibus vidit, fluuius, inquam, aquæ viuæ, instar crysalli pellucidus, ac de sede Dei, & throno Agni promanans. Et sane sacrosancta Eucharistia fluuius est, è cruce Christi scaturiens, è qua & cætera Sacramenta originem sumpserunt, quæq; veluti thronus ac folium est Agni purissimi, nullaque contagione fordidaui, cuius aqua crysallo splendidiore sunt.

Apo. 4.
Dan. 12.

Figura quibus Ven. Eucharistia exprimitur.

Eucharistia quoque puteus est, ad quem Samaritana accessit; puteus plenus aqua saliente in vitam æternam, puteus profundissimus; deniq; puteus, ò homo, è quo neq; in quo haurias habes, & qui altus est. Ipsa quin etiam puteus est Democriti, è quo ille latitantem in fundo veritatem eruere conabatur. In magno namque hoc puteo Philosophi & Theologi veritatem corporis & sanguinis Iesu Christi eruere & quarere gestiunt, sed ad fundum præ ingenij imbecilli-

Ioan. 4.

tate non valentes pertingere, quod non inueniunt, credunt.

Ò sanctissimam Eucharistiam, ò Sacramentum penitus diuinum!

*— tibi nomina mille,
Mille inuandi artes.*

Milleque figuris in veteri Testamento expressum es. Tu namque es candelabrum illud ex solido charitatis, ac diuinitatis auto (si modo ita lubet) compactum, septem continens lampades, septem, inquam, Sacramenta, omnes ab igne gratiæ tuæ collucentes: etenim in septem illis Sacramentis, non secus ac solem in septem Planetis intueor. Et quemadmodum certum est, solem solum inter cætera astra essentia sua ac natura lucidum & splendidum esse, cætera porro sidera si quid aut luminis aut splendoris habent, id ab eo veluti omnis luminis fonte, participando mutuantur, sic & tu inter cætera Sacramenta solum gratiam essentialiter, ac per naturam habes reliquis eandem à te non nisi mutuo sumentibus, & ex vberimo ac locupletissimo tuo fonte in sese, quicquid habent gratiæ, deriuantibus.

Hic obstupescatis oportet, Auditores, hic namque suauissimum illud atque Angelicum manna contemplantini, quo in mundi huius solitudine enutrimur. Videris hic panem illum in cinere humanitatis nostræ coctum, qui magnas Eliæ æmulatoribus vires atque animi robur subministrat, vt in fortitudine eius, ad vsque montem Dei Horeb, beatitudinem scilicet æternam, valeant pertingere. Hic etiam, mutatis terminis, fundam Dauidicam reperiri posse assero, quæ quinque lapidibus limpidissimis sacris nimirum Christi vulneribus, instructa, Philistæos prosternit. Viderur & hic arbor illa vitæ, in Ecclesia velut in paradisi medio plantata. Hic quoniam de arboribus incidit mentio, est quoque magna illa arbor, de qua in Apocalypsi quæ singulis mensibus diuersos fructus, duodecim scilicet fructus Spiritus sancti & dona profert: *In medio plateæ eius, & ex utraque parte fluminis lignum vitæ, offerens fructum duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, & folia ligni ad sanitatem gentium.*

Hic

Gen. 41. Hic est sacrum illud frumentum, quo sapiens ille Ioseph, famem venturam auguratus, horrea ac repositoria ecclesie sue repleuit, frumentum inquam, de quo Psalmographus, *Et adipe frumenti satiatus te.* Hic est panis Angelorum, panis ille Cherubim ac Seraphim, & omnium coeli ciuium. Hic est panis ille suauissimus, panis ille mirabilis, cuius farina nostra est humanitas; cuius frumentum, diuinitas, cuius aqua sanguis Christi; fornax, uterus Virginis, ignis, charitas; cuius denique pistor, Spiritus paracletus est. Hic est postremo panis ille prodigiosus, qui hodie in deserto quinque hominum pavit millia. Atque hoc praesentis concionis thema est: *Abijt Iesus trans mare Galilae, quod est Tiberiadis, & sequebatur eum multitudo magna &c.* Sequamur primo Dominum mare scandentem, ac deinde eum in deserto, ingens hoc & insigne miraculum eorum quinque hominum millibus patratem, quaesitum ibimus.

Eccc cum iam in procinctu sum, ut mare hoc Galilae transnaigem, veniunt mihi in mentem vetera illa, quae Deus olim per Moysen parauit miracula. Eadem siquidem hic mihi videre videor. Moyses enim cum multis in Aegypto editis miraculis, Pharaonem induxisset, ut populum Israel dimitteret, sexcenta hominum millia per mare rubrum, in vastam solitudinem traduxit, in qua caelesti deinde manna saturati & refectione fuere. Videas porro hodie Christum, alterum Moysen, miraculis suis quinque hominum millia ex Aegypto mundi huius per mare Tiberiadis traducere, eosque in desertum cogere, in quo mirabili ac prodigioso quodam modo cibati sunt.

Abijt Iesus trans mare Galilae, ait Euangelista. Semper tu Ioan. profundas illas abyssos nauigas, tu per inaccessum diuinitatis Oceanum semper vela pandis, & sinus laxas. Tu solus es, qui instar aquilae sublime euolantis, semper in sublimibus & altis diuinorum mysteriorum apicibus confides. Tu quippe solus profundum illud SS. Trinitatis mare ausus es intrare, dicens: *In principio erat Verbum; & Verbum erat apud DEVM.* Tu solus etiam qui maria cum Christo sul-

cas quique undosum illud Ven. Eucharistiae pelagus, littora prodigiosae huius panum multiplicationis cymba radendo, audeas tranare: *Abijt Iesus trans mare Galilae.*

Hem quot maria Domine Iesu transna- Insignis uigasti? In primis namque transisti vastum coceptus. illud SS. Trinitatis aequor, aeterna generatione ab aeterno e diuina Patris essentia, velut e profundo quodam mari procedens. Et quemadmodum Oceanus, ut omnes noerunt, in duos sinus diuiditur, in mare Rubrum, & mare Mediterraneum: ita quoque vastus ille & late patens gloriosissima essentia Patris aeterni Oceanus in duos ingentes sinus diffunditur, duas, inquam, personas, quibus vniuersam naturam suam peitus communicat, filium scilicet qui per mare illud rubrum designatur, & Spiritum sanctum, cuius mare Mediterraneum figuram gerit, quod inter duo ingentia maria, Patrem scilicet & Filium medius internatet, & ab utroque velut ab vno mari principioque procedat. *Abijt ergo Iesus trans mare.*

Cum itaque ab aeterno in hocce maris prospero semper cursu, ac deliciis affluens, nauigasset, aliud mare nauigare decreuit, in quo mille ei pericula aduenda, mille discrimina erant subeunda: mare, inquam, incarnationis, in quo ei Maria mater eius, & simul virgo nauis vice functa est; humanitas nostra velorum; charitas & amor, funium loco fuere, ac Spiritus S. naucleri & conductoris. Quinque ferme annorum millibus expectauit, antequam nauis huius ingrediendae tempus aduenisset: quod ubi iam adesset, nouem mensium spatio in ea nauigauit. Atque hoc esse mare illud videtur, de quo Psalmista: *In mari uia tua, & semita tua in aquis multo, & uestigia non cognoscuntur.* Psalm. 72.

Ex hoc iterum mari in aliud descendit, in mare, scilicet mundi huius, mare plenum syrtibus, scopulis infame, naufragiis notum ac fluctibus semper exastuans. Perpendite, obsecro, quonam modo id regius vates prouiderit: *Viderunt te aqua Deus, uiderunt te aqua, & timuerunt, & turbata sunt abyssi.* Psalm. 76. Figura. Gen. 8. Quot hoc in mari pericula adiit, quot tempestates, quot procellas perpeffus est, quam aduersis iactatus est ventis? qua turbulenti-

agitarus aquilonibus. Sicut enim Noë statim ut arcam intrauit, quadraginta diebus, ac totidem noctibus vndarū impetu & ventorum procellis fuit imperitus: ita quoque tu Redemptor, arcam humanitatis nostræ ingressus, ac mundi huius mare nauigans, variis vndique procellis & fluctibus, triginta trium annorum spatio, horride ac crudeliter iactatus es, ac varias tempestates expertus, in quo nulla tibi melior aut tranquillior aura afflavit, nec in quo prius tibi à laboribus quiescere concessum est, quam niuē illā columbā, animā, inquam, tuā, euolante, humanitatis tuæ arca in montibus Caluarie constitit. Vix quoque natus erat Moses, quin statim in perfluentem Ægypti proiectus est: ita quoque & tu Redemptor mundi, vix in lucem editus fuisti, quin confestim in mundi huius mare coniectus sis, ærumnis ac calamitatibus inuoluendus. Audite Euangelistam liquidō testantem: *Abijt Iesus trans mare Galilee.*

Exod. 1.

II.
Mundus
mari cō-
paratur.

Matth. 8.

Luc. 5.

Dan. 7.

Vere te procellosum mare, o infelix munde, dicere possumus, quo nullum aut magis pertimescendum aut periculosius reperiri queat: tu es nempe mare illud tempestatibus concitatisolium, & in quo sæpius tam horrendæ procellæ exurgere consueuere, vt animarum nostrarum nauigium, grauissimis passionum fluctibus ac tentationum ventis concussum, in magno naufragij patiendi periculo versetur. Nā tu munde turbulentum pelagus es, qui etiam fortissimos viros, ac magnā animi fiducia præditos procellis, & Apostolos clamare cogis: *Domine, salua nos perimus.* Tu es mare illud mortuum, in quo tota vitæ nostræ nocte laborantes, nihil meriti capere possumus, adeo vt cum Apostolis clamare cogamur: *Domine, tota nocte laborantes nihil cepimus.*

Tu es mare illud Babylonicum, in quo Daniel olim quatuor ventos digladiantes vidit, post quorū prælium feræ bestię egrediebantur: semper enim furiosis carnis, diaboli, mortis & voluptatis aquilonibus agitaris, post quorum digladiationes peccata monstra terribilia, prodire solent.

An non igitur vobis, Auditores, Christus plurima maria sulcasse visus est? an non id

Ioannes in Euangelio hodierno testatur, cum ait: *Abijt Iesus trans mare.* At nondum hic Æneæ nostri nauigationis finis, Christi scilicet, qui velut alter Æneas est:

— *terris saltatus & alto est*

Vi superis, salua memorem Iunonis ob iram, id diuinæ iustitiæ. Quin & alia adhuc maria sulcauit, videas enim eum in turbulento passionis mari plenis velis enauigantem.

Quo tendis Domine? quid agis? *Eleuauerunt flumina suos.*

Iam frementes audire videor vndas, ac reboantes mirabiles illas elationes maris: quam turbulentam atque elati fluctus, quam vehementes agitationes! Si semel Domine id te mare ingredi contigerit, non mediocriter, mihi crede, discrimen adibis, naufragium facies, vitam amittes, ac verum me dixisse aliquando scies, cum dices: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me: & Omnes fluctus tuos induxisti super me.* quasi Patri diceret, in quod me pelagus, Pater æternæ, deturbasti, omnes iræ ventos super me intonare fecisti, omnia iustitiæ tuæ fulmina in caput meum eiacularus es: video namque hoc in mari mihi certo certius esse moriendum.

Mihi credas velim Domine, cum vltro ipse procellosum hoc mare ingredi volueris, nūquam te inde, nisi factō naufragio, egressurū. Eris, eris ille Ionas, qui sæuum redemptionis nostræ mare ingressus (in quo tempestatibus passionis agitaberis, vt humanæ naturæ nauim in tuto, ac velut in portu collocare possis) in profundum iacieris, in fluctibus crucis sepelieris, triduo in terræ centro velut in certi aluo concluderis, ac deinde post triduum rediuitus solis lumen videbis, & vitam tuam nouo lumine illustrabis. At satis superque iam in vndis hinc euagati sumus, tempus est vt ad litus cymbam applicemus, ac desertum petamus, magnum illud miraculum quo, quod Christus mare Tiberiadis emensus facturus est, ibidem contemlemur.

Atque hæc altera concionis nostræ pars est, quam iam prosequamur. Tradit Euangelium, Christum mari iam emenso, quinque hominum millibus stipatum desertum petisse, & illis penuria rerū necessariarū laborantibus, ac triduo ieiunantibus: quinq; panibus hordeaceis,

3 Reg. 17.
Matt. 28
Marc. 8.

deaceis, ac duobus pisciculis omnem illam multitudinem pavisse, adeo vt omnibus re-
fectis, duodecim etiam sportæ reliquiis ple-
næ superfuerint. Cuius rei signum Elias de-
dit, cura modicum farinæ quod Sareprana
habebat, mirabili virtute multiplicauit.
Mateus quidē & Marcus aliud miraculū
referunt, quod idem pene cum hoc esse vi-
deatur: septem scilicet panibus Dominum
quatuor hominum millia alio tempore pa-
uuisse ac septem fragmentorum copiosos su-
perfuisse. At hoc miraculum multo mihi
præstantius videtur: quādo nimirum quinq;
hominum millia quinq; panibus ac duobus
pisciculis saturauit, duodecim sportæ reli-
quiarum ac micarum collectæ fuerūt: quod
egregie mihi poeta visus est expressisse:

*Quinque Deus panes fregit, pascensq; gemellos:
His hominum large satiavit millia quinque,
Im; lentur nimio micarum fragmine corbes
Essen, æterna tanta est opulenta mensa.*

Egregii versus, at multo præstantius ip-
sum miraculum est, & diuturnum illud ac re-
gale epulum, ipsaq; prodigiosa panis multi-
plicatio, quæ Transubstantiationem mihi
nostrâ optime exprimere videtur. Illa eam-
dem substantiam benedictione multiplicat:
hæc efficit vt vnum corpus per consecratio-
nem multis in locis esse queat: illa quinque
panibus quinque hominum millia cibant, ac
totum deniq; mundum. O egregiam ac stu-
pendam multiplicationem! Et sane quem-
admodū tu olim duos ex Apostolis tibi ma-
xime aduersantes habuisti, quiq; de tua ex-
cellentia ac splendore dubitarent, Philip-
pura videlicet qui dicebat, *auentorum dena-
riorum panes non sufficiunt*, & Andream
qui addebat, *Sed quid hæc inter tantos?* Ita
quoq; Transubstantiatio nostra duos An-
tichristos sibi quam maxime aduersantes
experta est, qui de eius excellentia ac verita-
te dubitarent: Lutherum nempe, qui Chri-
stum illic impanatum esse credit, & Calui-
num, qui effrænatiori adhuc impudentia
dicere ausus fuit, solam hæc Christi figuram
adesse. O insensate Caluine, ac plane ratio-
nis experte Lutheri! Reuocatis mihi in men-
tem figuras, quibus vestram Sacramenta-

riorumq; omnium audaciam & impudentiā
confutem.

Duo scelerati effrenatæque libidinis se-
nes castissimam olim Susannam, qua nulla
aut honestior aut castior in vniuerso Baby-
lonis regno reperiebatur, inique adulterij
accusarunt. Duos hic iterum veteranos ve-
teratores prodeuntes in scenam videmus,
Lutherum & Caluinum, qui castam illam
Susannam, sacrosanctum sc. Eucharistiæ Sa-
cramentum, ac præcipuum eius membrum
Transubstantiationem idololatriæ accu-
sant: qua tamen nihil aut sanctius, aut diui-
nius in mundo reperiri queat.

Lutherus
& Calui-
nus cum
Susannæ
delatorib.
collati.
Insignis
cōceptus.
Matt. 2.

In passione Domini, cum multis aduer-
sus innocentem Iesum testimoniis produ-
ctis Iudæi euincere non potuissent, nouissi-
me profigatæ audaciæ testes prodierunt,
qui innumeras in eū blasphemias eiaculari
sunt, quod tum in passione, id ipsum hodie-
na die in Ecclesia contra Transubstantia-
tionē accidere videmus. Tor, eheu! falsa &
iniqua testimonia aduersus Iesum Christū
in venerabili Eucharistiæ Sacramento lati-
tantes prolata erant, tam multi falsarii ver-
ritatem contra testati erant, Berengarius
imprimis, Bertrandus deinde ac Ioan. Hus,
Viclef, alique innumeri: *nouissime autem
venerunt duo falsi testes*: nouissime inquam,
nostro sæculo, nostra tempestate: iam recē-
ter, abhinc quinquaginta, aut sexaginta an-
nis: duo falsi testes: duo Pseudoprophetæ
Lutherus & Caluinus, Germanus ille, Gal-
lus alter, qui innumeras in sacrosanctum
Eucharistiæ Sacramentum blasphemias ac
calumnias euomere.

Vt Christus inter duos latrones crucifi-
xus est medius: ita quoque in Sacramento
Altaris contingere videmus, inter duos la-
trones, duos perditissimos hæresiarchas cō-
stitutus, variis blasphemis impetitur. Arbi-
trabantur Philistæi nouis sese funibus Sam-
psonem captiuum vincire posse, sed ille ex-
ertis manibus eos vt festucam confregit.
Lutherus & Caluinus, noui illi Philistæi de
Samsone nostro qui venerabili Eucharistia
cōtinetur, triumphum agere putabant, no-
uis eum hæresibus constingere gestientes:
sed ille brachia sustollens, ac viribus suis
vsus,

Lutherus
& Calui-
nus Tran-
substantia-
tionis ho-
res.

vsus, omnia Philistarum horum vincula, omnes fraudes & imposturas, & ipsos quoque hæresiarchas confregit & in nihilum redegit.

III.
Psal. 115.
Psal. 128.

Euchari-
stia cõui-
uio com-
paratur.

Merito igitur exclames, ò sacra Euehari-
stia, Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo ho-
stiam laudu. ac tu ipse Domine: Sæpe expugna-
uerunt me à iuuentute mea: Sæpe te namque
Domine persecuti sunt, sæpius in te blasphemiarum
tela conrosferunt, ac potissimum in
transubstantiationem. Sed non est hæretici,
quod amplius de opere hoc diuino, ac penitus
admirabili, deque veritate Sacramenti
huius dubiteris: accedite, & videre, aperite
oculos vestros, ac discussa caligine, videbi-
tis, conuiuium, quod hodie à Christo in de-
serto paratur: conuiuii Eucharistici, quod
quotidie in Ecclesia fidelibus exhibetur, ve-
ram figuram esse: Conuiuii inquam, regii,
digni vt in eo animæ & ipsi Angeli epulætur:
conuiuii de quo Ecclesia canit: *O Sacrum
conuiuium in quo Christus sumitur, recolitur
memoria passionis eius, & mens impletur gra-
tia!* Conuiuij in quo animæ reficiuntur: in
quo corpus CHRISTI cibis & ferculum
est, sanguis eius, potus; altare, mensa; Ange-
li, ministri; Sacerdos, ipse æconomus; in
quo non nisi de passione inter cõuiuantes est
sermo.

Plutarch.
in Anton.
Splendidū
epulum
Cleopatre

Exod. 18.
Num. 13.
Ios. 15.

Taceatiam superbas Cleopatræ epulas,
& cœnam antiquitas, in quam duæ gemmæ
ducentis quinquaginta coronatorum milli-
bus æstimatæ, inductæ sunt, & conuiuæ An-
tonio propositæ. Conuiuium namque quod
Christus quotidie in Ecclesia exhibet, mul-
to sumptuosius ac splendidius est: illuc enim
eius infertur diuinitas, & simul humanitas,
duæ maximi pretii gemmæ, cœlestes plane
ac valoris infiniti. Et sane de huiusmodi cõ-
uiuio, aut de aliquo quod cum eo compara-
ri queat, neminem vestrum putem vnquam
legisse, vel fando audiuisse. Amplum quidē
& splendidum cõuiuium fuit, cum quadra-
ginta annorū spatio cœlum Israelitas man-
na suauissimo in deserto pavit: at multo ad-
mirabilius est, populum Christianum atque
adeo omnem fidelium cœrum, iam à mille
quingentis & amplius annis, in deserto
mundi huius, ipso sacratissimo Iesu Chri-

sti corpore, in sacro Eucharistiæ conuiuio
refici & pasci, cibum tamen non consumi.

Refert Antonium Getam Cof. Roma-
num Spartianus, ita nonnunquam conui-
uium instruere solitum, vt tot missus, & in
singulis missib. tot fercula inferrentur, quor
Alphabetum literas contineret, vt in quo
anser, aprugna, anas, item pullus, perdix,
pauo, porcellus, piscis, perna, & quæ in eam
literam genera eduliorum caderent. At longē
splendidius ac luculentius epulum est,
quod in Sacramento Altaris exhibetur: in
quod missus iuxta seriem & Alphabetum,
gratiarum inferuntur: primo namque octo
Beatitudines, deinde sancti Spiritus dona,
mox virtutes cardinales, ac Theologica: vali-
quando post gratiæ gratis datæ, ac postre-
mo etiam gratiæ gratum facientes apponū-
tur. ò vere præclaros missus, ac diuina fercu-
la, ò vere sacrum conuiuium!

Iulius Cæsar Dictator cum post domitum Cef. Pom-
Pompeium, Romam victor ac triumphans Rom. epu-
ingressus esset, ac solus iam in vrbe domina-
retur, vt populo Romano opulentiam ac in quo re-
splendorem ostenderet, epulum publicum gini duo
dedit, in quo viginti mensarum millia fer-
culis lectissimis instructa fuere, simulque in millia pa-
populum infinitam auri vim velut missile rata erat
sparsit. nolite, obsecro, splendorem & pom-
pam Dictatoris huius tantopere demirari.
Christus sane maius & magnificentius mul-
to epulum dedit. Hic namque vniuerso ter-
rarum orbe sub imperium redactò, conui-
uium instruit Eucharisticum, non quidem
pop. Rom. sed omnibus qui in mundo repe-
riuntur mortalibus: hic plurimas & varias
mensas exquisitissimis ac lectissimis epulis
refertas videbis: mensas nempe in cœlo ad
reficiendos Angelos, qui non minus de hu-
ius Sacramenti communionem, quam ipsi ho-
mines, participant, mēsas in purgatorio, pro
animabus illic distentis qui huius Sacramē-
ti beneficio etiam nū gaudent: mensas in O-
riente pro Abyssinis, Maronitis, Syris, Ethi-
opibus, alijsque plurimis qui venerabile Sa-
cramentū hoc adorant: mēsas in Occidente,
mensas in Septentrionali ac Meridionali
plaga, in Africa & Asia: mensas apud ipsos
Anti-

Antipodas, mensas denique per vniuersum terrarum orbem, exclamare igitur mihi liceat, ô sacrum ac splendidum conuiuium! Deinde vt amplius magnificentiam suam & opulentiam demonstraret, infinitas quotidie gratias, in conuiuias, præter epulâ ipsam confert.

Herodot. lib. 7. Idem Sabellicus refert, quod magis adhuc miremur, plebeio cuidam Græco, cui nomen Pythius, & patria Celene, quem Democriti Philosophi patrem esse aiunt: tantas fuisse opes & facultates, ac tantum animi rotum vt Xerxis exercitum, duodecies centenis hominum millibus constantem, ad prandium inuitaret ac laute exciperet: quin & regi inde abeunti quadringentas auti myriadas, ac bis mille talenta argenti dedisse, dixisset; satis sibi adhuc prouentuum ad vitæ sustentationem reliquum esse ac se, his etiam ablatis, diuitem adhuc posse appellari. Epulum autem hoc regale, quod Christus quotidie exhibet, multo sane opulentiùs ac sumptuosius est: ipse enim iam à tot annis omnem Angelorum exercitum, & ingentem illum hominum cœterum pauit, & mœta semper instructa manet.

Dan. 7. Daniel Propheta Angelorum regie huic mensæ assistentium & ministrantium numerum volens subducere, ait: *Milia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei.* Ioannes porro inuitatos dinumerare non valens, præ stupore cõsternatus scribit: *Vidi turbâ magnam, quam dinumerare nemo poterat.* Confert deinde Rex post sumptas epulas, omnibus & singulis, singulare illud & eximium donum, beatitudinem videlicet æternam; quod omnia dona longe antecellit: & quatuor ad hæc talenta addit impassibilitatem, agilitatem, subtilitatem, & corporis membrorumque omnium claritatem, qualitates inquam, gloriam cœlestem semper solitas comitari. David Propheta magnificum hunc & regium apparatus admiratus ait, nihil vnquam aut excellentius aut diuinius Deum fecisse, vel etiam facere posse; *Memoriam fecit mirabilem suorum misericors & miserator Dominus, eam dedit iumentibus se.*

Potens ille Assuerus, qui alio nomine
Tom. 1. Bessas Quadrage.

Artaxerxes, Persarum Rex, qui in centum & viginti septem prouincias imperium habebat, magnificum & opiparum olim in Sufis conuiuium parauit, ad quod omnes regni Satrapas & Dynastas inuitauit: quod sex ferme mensibus durauit. Sed summus ille Assuerus, Rex ille cœlestis maius sane quid præstitit, quando epulum illud Eucharisticum parauit, ad quod omnes homines & Angelos, velut regni sui Principes inuitauit: quos ibi lectissimis ferculis refecit: hoc porro conuiuium iam à mille sexcentis annis incepit, & ad mundi vsque finem perseverabit. An non hoc veterum regum cõuiuium videtur, Auditores, aut simile vnquam vidisse vos meministis? an non ter & amplius felices vos dicere licet, qui ad ipsum à patrefamilias estis inuitati? *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Ioan. 6. Quare agite Christiani, ad hoc conuiuium festinate, ad sacram communionem, ad sacrosanctæ Eucharistiæ sumptionem properate: hic nempe animæ, quæ in opes sunt meritis, multas sibi diuitias acquirunt, & sufficienter ditantur: hic enim secundum Apostolum omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ Dei reconditi sunt: Hic manducatur panis, qui sapientibus vitam immortalẽ ac perpetuam elargitur: nam *qui manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.* Hic est sacer ille Angelorum panis, qui vos, vbi sumpseritis, beatos efficit. Hic est Angelicum illud manna, quod suauitate sua iam à 5. annorum millibus vos mirum in modum recreat. Hic est panis ille, ô animæ purgandæ, qui vos consolidat, qui patientiam & spem mediis in flammis, inter supplicia & cruciatus supeditat. Hic est ille panis, viatores, qui vobis animum suggerit, ac pusillanimitate sublata aduersus hostes audaces & dæmonibus formidolosos reddit. Hic est ille panis, quem vos hæretici execramini & odistis: ille denique panis qui vos, ô diaboli, ad rabiem & furorem concitat.

Hoc nempe est magnum illud ac mirabile conuiuium, quod hodie in deserto paratur, cuius vt participes reddi queamus, imitandus est ardês illius populi feruor, & pietas.

E e e ras:

tas; triūdo Christus sequendus est: per quod triūdo tres pœnitentiæ partes, contritio, confessio & satisfactio denotantur. Transcendendum deinde est mare pœnitentiæ, super duram discumbendum est, ecce humilitatē. Substernendum est fœnū pedibus, & effrænis illa caro subiuganda, (omnis namque caro fœnum) ecce mortificationem, ac mundi contemptum. Turbæ quidem ad conuiuium hoc admittæ sunt, sed dignas sese meritis, ac dura subeundo reddidere. Quid igitur te par est facere Christiane, quando non amplius ad figuram, sed ad rem ipsam accedis: & non amplius in deserto, sed in templo: qualem præparationem tam pretiosi cibi sumptio requirit? quam diligentem excussionem, quam accuratum exigit examen? Si vasa, in quibus manna colligebatur, Deus esse voluit aurea: an non igitur anima, in qua non ipsum manna, sed is qui per manna præmonstrabatur, reponendus est, auro charitatis intus & foris exornari debet?

Exod. 19.
Insignes
allegoriæ.

Gen. 6.

3. Reg. 6.

1. Esd. 2.

Centum anni in construenda arca, in quam sese Noe cum suis recipere diluuij tempore debebat, in sumpti fuerunt. Anima mea, cum conscientia tua arca esse debeat, in quam sese verus ille Noe CHRISTVS recipere debet, quanto quæso tempore in ea per pœnitentiæ opera fabricanda occupari te par est? Septem annos Salomon in templo construendo impendit, in quo Decalogi tabulæ & arca Testimonii erant collocandæ. Tibi vero anima, cum conscientia tua in magnificentum templum præparanda sit, in quo non tabulæ legis, sed ipse legislator commorabitur, quantum temporis in eo construendo infumendum est? Si Virgines, quas in Regis Assueri conspectū aliquando venire oportebat, anno integro in conclauis inclusæ tenebantur, quo venustatem & gratiam faciei compararent, ut cum in Regis conspectum prodeundum foret, gratia coram eo reperta ad eius concubitum admitterentur? quanto vos tempore o anima, procul à mundi tumultibus ac turbis seclusæ, remanere deberetis, nulli alii operam rei dantes quam interiori animæ pulchritudini parandæ, ut coram magno illo Assuero gratiam, quan-

do illi sistendæ eritis, reperire possitis?

Et sana, si vos ipsos ad hunc modum præparaueritis, quinque etiam panibus cum turbis hisce saturabimini, hoc est, quinque Christi vulneribus, ac duobus pisciculis, duobus nempe, quæ in eo sunt naturis. sciculis inquam, qui in mari hoc incarnationis, vel in mari illo gratiarum, gloriolæ sc. Virgine ac Matre Maria, si ita intelligere vultis, aut si malitis, in mari huiusce mundi, natarunt. Tanta porro magnificentia, tanta lautitia ac tanta superbia excipiuntur, ut anima vestra plene saturanda sit, voluntas vestra reficienda, intellectus illuminandus, sensualitas hoc cibo gustato temperanda, & concupiscentia refrananda. An non tū quinque hominum millia saturabuntur? At nondum hic finis, supererunt vobis etiam duodecim fragmentorum cophini: ipsa scilicet peccatorum remissio, gratiæ acquisitio, Dei amicitia, ecce tres: pœnæ apud inferos tolerandæ in purgatorij pœnam commutatio, pax & tranquillitas conscientiæ, Spiritus paraclæti consolatio, ecce sex: carnis mortificatio, malarum consuetudinum & habituum prauorum exterminatio, gratiæ argumentum, ecce nouem: integra vitæ emendatio, magna ad beneficiendum promptitudo, ac denique æterna ac cœlestis gloria. An non 12. cophini hæc esse videntur? annon ille egregiæ ac mirabilis reliquiæ sunt, quæ ab hac mensa colliguntur?

O magnifice ac potentissime Princeps, qui sumptuosum hoc, & opiparum epulum præparasti, atque id ipsum quotidie fidelibus tuis exhibes: conuiuium, inquam, quo nullum splendidius aut opulentiùs vnquam extitit; aut existeret: hanc nobis, obsecro concede gratiam, ut quandoquidem in nostrum id ipsum gratiam præparasti, magna cum animi demissione ad ipsum accedere, & ad harum imitationem turbamur mare tecum transire, te in deserto pœnitentiæ sequi, & fœnum bonorum, dignitatum, mundanarumque voluptatum, pedibus substernere valeamus: quo humiliter, religiose ac pie in terram reclinati, gratiarum, benedictionum, deliciarumque quæ in sacro hoc conuiuio digne manducantibus conferuntur,

partem

participes effici mereamur. Deinde à te et-
iam obsecramus, vt animas nostras fame
propemodum enectas, quæ iam triduo aut
fortitan trimestri, no dicam triennio, sacro
hoc & cælesti pane, & Sacrosancto Eucha-
ristiæ conuiuio abstinere, & eo frustrata
sunt, enutrias: operientes hic interim, do-
nec ad aliud illud epulum, quod post hoc in
æterna beatitudine sequi solet, inuitentur,
ad quod nos Pater, & vnigenitus eius Filius,
ac sanctissimus Spiritus perducere dignen-
tur. AMEN.

FERIA II. POST DOMIN. IV.
QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. In Deum cadere iram.
- II. De templi Dei cultui construendū.
- III. De antiquitate vsus templorum, ac vniuer-
saliatē.
- IV. De ementibus ac vendentibus in templo.

Prope erat Pascha Iudeorum, & ascendit Iesus
Hierosolimam, & inuenit in templo ven-
dentes. Ioan. 2.

FIGVRA.

Nam. 15. CVM magnus ille Phinees, Eleazari fi-
lius, Aatonis summi Sacerdotis nepos,
honoris Dei ac castitatis zelo incensus, im-
pudentem Zambri eum Madianitide in cō-
spectu totius multitudinis, magno diuino-
rum præceptorum contemptu, ac totius po-
puli scandalo, fœdo concubitu commiseri
videret: gladium arripuit, ac zelo feruens v-
trumque in locis genitalibus vindice manu
in flagranti delicto confodit. Quod factum
diuinæ maiestati in omnem populum exa-
cerbatæ adeo complacuit, vt ei Sacerdotis
dignitatem in æternum sese daturum spo-
ponderit. Quem zelum cum accuratius in-
tueor, exprimere mihi aliquatenus zelum
CHRIST I Redemptoris nostri videtur,
quem hodiernum Euangelium magnope-

re deprædicat: cernimus quippe hic non
Eleazari, sed filium Dei vnigenitum, non i-
plum Phinees, sed Iesum Christum: honoris
& gloriæ paternæ zelo ardentem (cum non
Zambri, sed plurimos Iudeorum publice
fornicantes, aut potius magna cum ignomi-
nia templi sanctimoniam profanantes vide-
ret) furore quodam sancto agitarum, & fla-
gello è funiculis contorto, gladii loco in ma-
nus accepto, eosdem inuadere ac templo
pellere. Vt potro pro dignitate iram tuam
& furorem Domini explicare possimus, san-
cti Spiritus auxilium, per tuas ò gloriosa
Virgo preces enixè postulandum est, quare
vnanimes legamus;

AVE MARIA.

Non recte, mea quidem sententia, opina-
ti sunt Stoici, cum magnanimum aliquem Dicebant,
& omnibus numeris absolutum virum Stoici
exprimere cupientes, eundem DEVM Deū nun-
quendam appellare non sunt veriti: & quam ira-
dum in summum illud Numen, æter-
num illum Spiritum, amorem quidem &
pietatem clementiamque non vero iram,
furorem & vindictæ appetitum cadere pos-
se asseruerunt; Si enim inquebant, Deus
mutari non possit, & nullis affectibus mo-
ueatur, si denique Ensest vnde quaque per-
fectissimum: quis tanta futurus est impu-
dentia, vt affectibus prauis, passionibusque
quæ inter peccata mortalia etiam locum
occupant, vt est ira, & excandescencia,
dicat concuti & commoueri? Modeste, ac
nequid nimis, ò Philosophi, non attigi-
stis, mihi credite, scopum: at ipsi Prophe-
tæ melius rem attigerunt, & videntes vi-
derunt multo vobis acutius, cum scilicet
oculos Dei ira flammantes, & eius faciem
furore concitatam toties nobis descripse-
runt.

Multo profundius ac verius Moses phi-
losofharus est, cum Deum velut iratum *Exod. 32.*
alloquens, his eum verbis compellauit:
Quiescat ira tua, & esto placabilis super ne- *Psal. 4.*
quitia populi tui. Melius quoque Psalmista,
dum ait: *Domine, ne in furore tuo arguas me.* *Zach. 1.*
Et Propheta Zacharias: *Effunde iram tuam*
Ecc 2 in gen.